

Ev "yol"a dahil...

Hep bir "yol" hikayesinden bahsedilir. Ev, bir hikayesi olamayacak kadar stabil, yeni şeyler öğretmeyecek kadar tutucudur çünkü. Çekip gitmek ise bazen elzem bazen heyecanlı olduğu için anlatılmaya değerdir, mutlaka bir öyküsü vardır bu gitmelerin.

Oysa, her macerada biraz dolar, biraz yitirir insan. En iyisi tüm deneyimlerin sonunda oturup düşünecek, kendini yeniden inşa edecek bir "yer"in olmasıdır. Gitmek kadar dönmek de tamamlar insanı ve dönülecek yer "ev"dir, ev maceraya dahildir.

20. İstanbul Uluslararası Film Festivali'nden Altın Lale ile ayrılan Türk filmi Herkes Kendi Evinde, yönetmen Semih Kaplanoğlu'nun ilk uzun metrajlı filmi. İki ayrı kuşağı ve üç farklı anlayışı yanyana getiriyor ve insanın kimlik arayışını anlamlı bir düzlemde anlatmayı amaçlıyor. Bu düzlem insanın en kadim ihtiyacı, yurdu, belirleyeni, beşiği, yani evi olarak kurgulanıyor.

Filmin konusu karakterlerin duruşlarında gizli. Biri, yaşadığı ülkeden, kalakaldığı hayat mecrasından ve dahi kendinden memnun olmayan Selim. Genç sonunda hayallerine kavuşmuş, hep beklediği Amerikan vatandaşlığı hakkını kazanmıştır. Karar vermek ve o kararın ardında durmak o kadar zordur ki Selim için, Amerikan vatandaşlığına başvurduğunu sevgilisinden bile saklar agnostik'tir, ölüp giderek kendisini hesap verme yükünden (belki de zevkinden) mahrum bırakan ebeveynlerine kırgındır. Filmin bir yerinde şöyle der: "Yanlış yaptığında seni affedecek birileri yoksa, doğru yapmanın ne anlamı var?" Derken, "diğeri" çıkagelir: Nasuhi. Yıllar önce sosyalist Rusya'da yaşamak için yurdunu ve ailesini terkeden Nasuhi şimdi yurda dönmüş, kalan ömrünü geçmişinin hatırası içinde yaşamak istemektedir. Bir de "öteki" vardır, denizci babasını aramak için yola çıkan Olga. İstismara uğramışken Nasuhi'nin kanatları altına sığınan genç kız da yanlarında olmak üzere Alaçatı'ya, Ege'deki zeytinliğe doğru yola çıkarlar. Nasuhi, Selim'in New York'ta yaşayabilmek için satmayı planladığı ata yadigari topraklarda kendini bulur, evi tamir etmeye başlar. Öyle kararlı, öyle ilkeli ve iyidir ki, Selim düşüncelerini açmaya cesaret edemez bir türlü. Taş ev Nasuhi'nin geçmişi ve onca yıl aradan sonra keşfetmeye değer bulduğu herşeyin toplamıdır; Selim için ise kendisini Manhattan'a taşıyacak uçakta geleceğe güvenle bakmasını sağlayacak bir tomar paradan ibarettir ev, kuru toprak ve bir kaç değersiz çocukluk hatırasıdır hepi topu.

Film insanın "ben kimim" sorusunun cevabını teşkil edebilecek noktalardan

bahsediyor ve bunu yaparken kendi izleğinden dışarı taşmayan sağlam bir hikaye yapılandırılmayı başarıyor. Karakterleri fazlasıyla önemsiyor doğal olarak. Birbirlerinden çok farklı olmalarına rağmen çaresizlik çatısı altında birleşiyor üç kahraman. Elli yıl öncesinden çıkıp gelmiş olan ve bugünün dünyasında bir uzaylı kadar farklı duran Nasuhi hayatını anlamlı kılma adına bedel ödemeyi göze almış güçlü bir insan, ancak bu doluluğun demode sayıldığı bir dünyada, projelerinin suya düştüğü bir çağda yalnız kalmaktan başka bir kaderi yok. Selim içindeki boşluğa palyatif çareler bulan ve nereye giderse gitsin hiçbir yere ait olamayacak bir kaç metre küplük "buhar." Hayatıyla başa çıkma noktasında hiç bir "gerçek" tasavvuru olmayan Selim belki bilerek "eksik" bırakılıyor. Kendisi için mümkün olan tek "ev" in babasının dizlerinin dibi olacağına inanan Olga da bir o kadar evsiz. Herkes Kendi Evinde'nin karakterleri aynı zamanda hepimizin zaman zaman kapıldığı duyguları, spektrumun iki ucu arasında salınan değerler çatışmasını, beklentileri ve sancıları temsil eden metaforlar.

Ev'in nesnel bir şey değil bir kavram olarak ele alınışı filmi önemli kılan en temel unsur. Bir ev'in, yaşamın belleğine kaydedilmiş sahnelerle ve ancak o anıların en değerli miras olduğunu anlama basiretinin varlığıyla bir insanı "kişi" yapabileceğinin güzel bir anlatımı var burada. Herkes Kendi Evinde, Kaplanoğlu'nun anlatımıyla 'herkes'i içine alan güzel bir öykü oluyor. Film mekan seçimi ve kullanımı noktasında da hayli yüksek bir düzey yakalamış. Ancak süresinin gereğinden fazla uzun olduğunu da söylemek gerekiyor. Bizce, kaçırmayın...

Yönetmen: Semih Kaplanoğlu.

Senaryo: Semih Kaplanoğlu, Özden

Çankaya.

Oyuncular: Erol Keskin, Tolga Çevik, Anna Bielska, Şükran Güngör

Yapım: Haylaz Film

Dağıtım: Özen Film

2001-05-12

Yazar:

Muhabir: Nihal Bengisu Karaca